

ДАЛМАТИНСКИ РАДИКАЛ

Година II.

ШИБЕНИК, четвртак 18. јануара 1923.

Број 39.

Za sreću otadžbine.

Ovi izbori su za sreću otadžbine, ovi izbori su poziv historije na najveći sabor našeg plemena. U ovim danima kada veliki požar svijeta tinja, treba da budemo najtrezniji. Treba da se odlučno prenemo na veliki narodni posao, na zadjevne panu a bratstvo da uskrne, prkosi da se unište a ljubav da procvjeta. Na nami je da se oslobodimo duševno, da se preporodimo, da oživimo, i očuvamo život ovog divnog Markova naroda prkosna, ali plemenita. Nikad svečanijeg časa, nikad većeg dana. Otadžbina zove; da je proklet tko ne dodje na svoj na Kosovu!

Tebi se obračam, sirotinjo moja seljačka, u tvojim je rukam udes zemlje naše, ostavi se krivih proroka, tvoja je otadžbina u rukam sinova mudrih i vještih, u rukam sinova koji su najkru zemlju Srbiju proveli kroz klance jadikovce i svojim djelima ušli u panteon besmrtnosti. Sloboda je naša uknjižena u scima naših majka, ona je stečevina vjekova, tko hoće da dorani budućem naraštaju slobodu krvavu i mučnu neće eksperimenata već djela ozbiljnosti, život je preveć krut. Izborni čin neka bude svetačni akt ljubavi za otadžbinom a ne bježanje nerazumnog blaga koje slijedi mahnite ovne zvonare te vode u ponore. Mi ćemo da idemo utrim stazama umnika i državnika, neka naša volja bude u službi otadžbine a ne u službi samovolje, kako bi naši prokušani vodje izveli zemlju iz pustih zabluda. Treba pregnuti da pobjedi razbor, kako bi ovi teški časovi krize minuli otadžbinu. Dodi-jaše nam puste fraze demagoga, čas je ozbiljan, otadžbina zove otadžbenike mudre i jake, one iste koji su nam ovi veličanstveni dom sazidali. Treba odvažnosti u doba klonulosti. Neprijatelji smo jakih ruku ali u danima slabosti, jakost je spas. Radi ovih naših pustih slabosti neprijatelji vrebaju, ali treba da znadu da imamo nešto što je uzvišeno i plemeeito, nešto čim se ponosimo pred čitavim svijetom, a to je uzvišenost naše vojske. Vojska je naša danas najvećebnija miljenica otadžbine svoje, i dokle je nje dotle će biti i nas; to je naš jedini sveti ugao gdje stoje požrtvovne pričuve narodne sreće.

Ova unutarnja naša politička borba neka bude borba uskrnuća a ne borba rušenja, borba spasa a ne borba uništenja.

Pusta razbacivanja slobodom znamo što su donijeli Rusiji, satjerali su je u grozote krvi i užasa. Nami je do opstanka a ne do krivog slobodarenja. Nijanse političkih nazora padaju pred srećom otadžbine. Nami se hoće živati, a toga može da nam dade stranka jaka i prokušana, konservativna i mudra. Kušali smo i koalicije, te su se pokazale slabe, mi trebamo jednu stranku moćnu jedinstvenu i jaku, jer otadžbina vapi za opstankom. Dosta je eksperimenata i životarenja.

Novotare i došljake možemo da pozdravimo na trpezi slobode, ali kormilo otadžbine neka drže kormilarci a ne šegrti. Naša je ladjna u uzburkano moru, valovi pustih ratnih bjesova još se ne staložiše, zemlju treba da čuvaju majstori a ne mornari, iskusnici a ne djeca. Nije to strantčarenje već kruta nužda ako vapimo za narodnom radikalnom strankom. To je naš jedini spas, spas našeg mora, spas ovih okrnjenih obala tužnih, koje su izložene bijesi i navalit tudjina, nama nije do sitnih slobodština već do široke slobode. Prokušali smo tudjina, naše su ga obale vidjele, pa mi hoćemo da ostanemo svoji na svome.

Doći će dani, pak ćemo mi znati što nam je tražiti u našoj stranci za boljitak života, danas se radi o našem opstanku, sve drugo su varke i iluzije. A da ostanemo živi, život treba da poverimo onima, koji su nam ga dali. Mudrolje raznih stranačkih programa izpuhile su razlog opstanka, danas je nami kruta zbilja života najbolji putokaz našem koracanju.

Na obiteljskom stolu zajedničke stranke, u zagrljaju bratstva mi Hrvati možemo da riješimo naše poslove, ali najprije treba da preživimo ono što bi nas moglo da uništi. U kolu radikalne stranke čutim glas srpske duše, glas slobode Sbrinove, energiju duše seljačke, tamo je i moj hrvatski dom, tamo je naša ojka i popjevka, tamo su naše zajedničke gusle i topuzine i tko u svom hrvatskom srcu ne osjeća i strujanje srpskog osjećaja ne može da ljubi zajednicu ove naše svete zemlje.

Naše dugotrajno sužanjstvo utopilo nam je bistrre vidike; dobro otvorimo oči, jer mi smo putnici na nestalnoj ladjni. U narodnoj radikalnoj stranci cjelokupnog naroda našega vidim sreću otadžbine.

Dr. F. D. Marušić.

Užurbanost u Mađarskoj.

Mađžari muče veliku muku. Oni su naučili da olako osvajači a da onda gospodare drugima kao odabrani narod. A sad se srozali na najnižu mjeru. Stara megalomanija ih razapinje i neda im mira. Kolovogja ovih mađžarskih bunтовnika Fridrih daje izjave za napućaj na Košice i na Biatislavu. Otišao je u Rim, a po pisanju mađžarske štampe sprema se i u Angoru Turcima. Mađžarski se političari bave idejom, da i oni podignu „nacionalnu vojsku“ poput Kemalpaše. Sama vlada radi sada na obnarodovanju svog zakona o povećanju narodne obrane.

Da se unapred spriječi svako mađžarsko izazvanje zastupnici Male Antante poduzeli su sve potrebite korake.

Бугари с Турцима.

Бугари су претрпјели на мировној конференцији у Лозани потпун неуспјех гледе својих потраживања у Тракији. Сада се јавља, да Бугари преговарају тајно с Турцима у Цариграду гледе источне Тракије, која би имала да остане Грчкој. Мисле уасти у њу с четницима и произвести nerede, на што би се Турска умјешала с војском, да заштити становништво. Само су им планови провидни, да би могли паићи на отпор, с којим не рачунају.

Турци дижу главе.

Енглеско-Француско разилажење, у питању репарација Њемачке, осоколило је толико турске делегате на мировној конференцији у Лозани, да је приликом расправљања у поткомисији за мањине о креирању народне јерменске покрајине, за коју су се заузели Американци, Риза Нур устао и опоро изјавио, да неће ништа нише да слуша, сматрајући као да не постоје досадање изјаве у овом предмету и да му ништа друго не преостаје, него да се уклони из сједнице, пошто у том свему види подстреквање мањина, да се боре против Турске. Покунај председника, да упозори Турке на озбиљност таквога држања, није успио и Турци су се удаљили. Савезници су ради овог дрског држања предали Исмед паши једну протестну ноту.

Писмо из Београда.

Положај Радикалне Странке пред изборима. — Смрт бившег грчког краља Константина.

У Београду, 12. јануара.

До сада се предизборна акција Радикалне Странке развија нормално. Понегде се, истина, испричи каква сметња, лакша и часовита, али се стало и с успехом откоља свеушћу страначких присталица И, ако се ствари у напред буду развијале, као што су се до сада развијале, Радикална Странка дочекаће и уни у изборе компактно, као један човек, и изаћи из њих снагом која ће одговарати и њеној прошлости и њеној мисији у сређивању прилика наше земље.

Са своју страна наше простране отаџбине стичу врло утешни гласови: да иаје Радикалне Странке продиру све више у шире народне редове и захваћају и оне крајеве, до којих су раније, несавесношћу и бестидном акцијом страначких противника, допирале сасвим унакажене, онако како их народ није могао примити. Радикална Странка има данас у Словеначкој два своја листа, а ових дана почеће излазити у Љубљани и трећи. У Љубљани је образован и акциони изборни одбор, у који су ушли људи најлеште прошлости, од ауторитета и имена. У Хрватској, чак и у крајевима где се није смело споменути радикалско страначко име, јављају се страначке радикалне организације са свима условима солидног развијања.

Откуда то и како се објашњава овакав преокрет? У првом реду, народ се не може вичито обмањивати. Ствар се може објаснити истином, да су у лажи кратке поге. Народ је почео да увиђа сву несавесност досадашње бестидне агитације против Радикалне Странке и својим бистрим погледом почео учувати, правилно и стварно, и њену снагу и њену способност и њену конструктивну делатност и величину њених заслуга. У другом реду, свест о томе, да је немогућа солидна управа у земљи без утешћа Народне Радикалне Странке, да је она данас и да ће и даље бити пресудан чинилац у државном животу, да она даје највише гаранција за солидну и правилну управу, да су за њено деловање везани општи интереси и да помаже Радикалне Странке значи сређивање прилика у земљи и обезбеђење положаја споља, утиче знатно и утицаће и даље на опредељивање народно. Сасвим је правилно народно резоновање: да ће у Радикалној Странци, наје ли она подршка код њега, имати солидна заштитника својих интереса. У свима случајевима, па и у овоме важи истина: да је најпапетније ослопити се не на слабије који не може ништа, него на јачег, папетнијег и у сваком погледу моћнијег. Ако је свако ковач своје среће, онда се то може с пуним правом казати сада пред изборе и упозорити народ да ће о томе коме ће дати свој глас на предстојећим изборима зависити и његова срећа. Упозорен као и спасен!

Синоћ је из Палерма стигла вест, да је тамо умро бивши грчки краљ Константин. Један колико амбициозан толико и за народ несрећан владалац. Вољен од једног дела грчког народа, колико и презрен од другог дела бивши краљ Константин хтео је да буде Грк не само по положају у држави, него и по одликама једне дегенерисане расе. Погнот утицајем своје жене, рођене сестре бившег кјазера Вилхелма, он је, може бити и из жеље да што више ослаби своје директно суљество, извршио према нашем народу страховити издају у најсудбоноснијем часу наше историје. По тој издаји он је нагнем народу и познат и по тој издаји ми и региструјемо његову смрт, јер је његова слава потамнела пре но што се угасио његов живот.

Izborna kretanje.

U Dalmaciji.

Zemljoradnička stranka u Splitu ponudila je, na predlog g. Ružića, g. dru Smodlaka, da bude nosioc njene liste u okrugu Split - Dubrovnik - Kotor. Dr. Smodlaka nije još dao svoj pristanak. Ova je ponuda izazvala nezadovoljstvo kod jednog dijela zemljoradnika. Sudeći po njekim pojavama, ova stranka, i ako najmlagija, pokazuje znakove ranog starenja. Njeni dosadani poslanici Franić, Lovričević i Vrsalović, osobito prva dvojica, nemaju povoljnijeg izgleda za ponovni izbor.

Jučer se je očekivao u Splitu dolazak dra Trumbića. O njemu su listovi, koji imaju za njega simpatije, javili, da će u Dalmaciji organizirati opoziciju protiv radikalne vlade. Drugim riječima, on bi htjeo ponoviti, što je učinio na izborima za ustavotvornu Skupštinu. Dr. Dulibić je bio odsudno protivan, da njegova stranka ugje u tu kombinaciju, za koju do danas nije zadobiven ni Dr. Smodlaka, onaj, koji je smislio i vodio onu prvu iz god. 20. A da neobjavljnost političkog položaja dra Trumbića bude potpuna, stiglo je iz Beograda u Split jedno pismo, u kome se izražava misao, da bi i radikali Dalmacije mogli dati svoje glasove dru. Trumiću, kad se je on približio Stojanu Protuču.

PUČKA stranka, na oke mirna i disciplinovana, ima takogjer svoje glavobolje. Imaće i ona po koju muku sa kandidatima. Ali joj još gore muke daju glasovi, koje prima iz dubrovačkog kraja, iz Imočkog i Drišna o opasnostima, koje za nju donosi odvojena pojava hrvatskog bloka.

POČELI su pridolaziti u Dalmaciju Radićevci misioneri. Stigli su u Šibenik i krenuli u Vodice neki seljaci u opancima i sa torbami preko ramena, i jedan katolički sveštenik u prijavnoj mantiji.

PODRŽAVA se ranija vijest, da demokrati misle nositi u oba dalmatinska Okruga g. dra Krstelja, a da će im sreski kandidat biti g. dr. Machiedo u onom srezu, koji bi im po računu, još ne zgotovljenom, mogao izbaciti najveći broj kuglica. Još nisu na čisto, hoće li to biti šibenički srez. U južnom izbornom okrugu, u kome je posljednjih izbora bio izabrat dr. Krstelj, javlja se želja velikog broja demokrata, da nosioc liste bude dr. Grisocono, koji danas vrijedi kao šef te stranke u Dalmaciji.

Dana 13 o. mj. grupa maloposjednika imala je sastanak u Splitu, na kome je konstatovano, da ima organizovanih članova preko 7000. Zaključeno je, da se ne istupi samostalno, već da se pregovara sa strankom, koja je gotova štiti privatnu svojину i slobodu ugovaranja u agrarnim odnosima. Time je ova grupa, u prvom redu mislila na narodnu radikalnu stranku.

Položaj radikala u Lici.

U ogulinskom okrugu mesni odbori radikalne stranke ističu dr. Milovana Grbu za nosioca liste.

Ova kandidacija je tako povoljno primljena, da Srbi ogulinskog, slunjskog i buničkoga kotara listom prelaze u radikalnu stranku.

Demokrati su potpuno utučeni ovom kandidacijom.

Kandidacija Valerijana Pribičevića, demokratskog kandidata, propala je u Ogulinu. Jedan Pribičević, dakle propao pre izbora.

U ogulinskom okrugu neće biti izabran ni jedan demokrat.

Proglas radikala.

Proglas Narodne Radikalne Stranke na narod skoro će biti gotov. Još ima samo da ga odbor rediguje, te će ovih dana biti objavljen.

Kako agituje Radić.

Radić agituje, kao što se zna, u prvom redu, za sebe samog. Kao svaki manijak, on u

svoj „Slobodni Dom“ pušta o sebi i najnezgripanije i najblesastije panegirike. Kad ne stigne samom sebi da kadi kao apostolu, on pušta druge da ga guše tamjanom. Njemu laska narod, a on ovako obmanjuje narod:

Sav seljački narod hoće republiku i mora ju postići, jer ga ima kao lišća u gori, kao pijeska u moru i kao kapljica u buri. Narodna se volja mora poštivati, osobito kad je promišljena i stalna i kad je za njom ovalika snaga i rada i kulture i uma i mišica. Živila Hrvatska! Živila seljačka republika!

Inteligencija i — glad u Dalmaciji.

U jednom od zadnjih brojeva splitski „Život“ govoreći o neminovnoj gladi, apelira na inteligenciju, koja da je malo i ništa poradila u pravcu ishrane, da se nije upoznavala na licu mjesta sa svim nevoljama, koje narod tište, i na koncu, da se nije onom istrajnošću, kojom se od nje iščekivalo, zauzimala za prehranu.

Pisac članka ili hotice zataškava istinu ili je slabog pamćenja, pak se ne sjeća onoga, što je, možemo kazati, pred mjesec-dva dana bilo raspravljeno u dalmatinskim novinama. Jer stvar stoji baš obrnuto! U stvari ishrane zainteresovala se je u sjevernoj Dalmaciji sama inteligencija. Akcija za ishranu sjeverne Dalmacije bila je povjerenja inteligenciji, jer ne Okružnu Banku već dre. Jurina, Dominisa i Stambuka treba bezuvjetno ubrojiti u inteligenciju i to diplomiranu kojoj je data ishrana čitave sjeverne Dalmacije.

Kad smo utvrdili ovo činjenicu da se em passant osvrnemo i na dejstvo njihovog rada. Znamo i svakome je poznato, da je ovo trojstvo diplomirane inteligencije rukovalo sa ishranom na jedan negativno-destruktivan način, povodom čega je došlo u demokratskoj partiji u Šibeniku do velikih razmirica i diferencija, koje nisu ni danas izravnate. I u ovom listu, u par navrata, bilo je govora o radu ove inteligencije koja je, izigravši po nama po prvi put objelodanjeni pravilnik, stavila u pitanje ciljeve same ishrane.

Pretpostavljajući da je rukovanje ishrane povjerenje bilo ovoj trojci često u partijske ciljeve mi danas možemo ustvrditi, da od akcije nije imao koristi ni narod ni sama stranka kojoj ova inteligencija pripada.

Na opravdane proteste i prigovore iznešene dijelom na Ministarstvo Socijalne Politike, dijelom u štampi pak na koncu i u glasovitoj ali poraznoj interpelaciji g. dra. Dulibića u pitanju ishrane sjeverne Dalmacije, mjerodavni faktori naime oni, koji su pripomogli ostvarenju ove akcije, nisu se ni makli. S druge pak strane inteligencija šibenska, koja je robovala ishranom na jedan rgjav način, bila je pak prinukana da u jednom od zadnjih brojeva svog ličnog glasila, onako s visoka, progovori, obećavajući objelodanjenje konačnog obračuna. Kako naknadno doznajemo, inteligencija je u mjesto u svom listu, položila račune negdje u Beogradu ali kome i kada i kako ti zaključni računi glase to se ne zna, to je obavito tajnovitom koprenom, kao i sveukupno njeno poslovanje.

Ovoliko „Životovu“ piscu na obavještenje i odgovor. Mi pak u ovoj stvari ishrane povećemo daljnju debatu, jer time, što je inteligenciji ponovno povjerenja ishrana, nije stvar ni vođenja ishrane ni konačnog obračuna definitivno prečišćena.

Gosp. Ministar Socijalne Politike imade riječ!

Novi pravilnik o trošarinu.

БЕОГРАД, 18 Мин. финансија одобрио је израду новог правилника о повишици трошарине на прерађевине а смањивање на сировине.

Наши дописи.

Буковица, 10. јануара.

(Рушење културних установа). По ослобођењу и уједињењу нашем, очекивало се је да ће Задругарство у нашим запустелим крајевима процвјетати и да ће познати фактори учинити све оно, еда ове установе постигну онакв напредак, као што су постигле у предрајној малој Србији 1911. године.

У мјесто финансирања Задруга, држава је дала прошле године 13 милиона круна Опћинској Задружници у Шибенику, у сврху набаве хране. Опћинско Заједници представљали су одвјетници а њихова акција имала је такав успјех, да народ од исте није осјетио никакове благодати, а државни милиони отишли су у неповрат.

Још гора судбина задесила је наше Задругарство са држ прехр. акцијом 22-23 год.: Акција за исхрану сјеверне Далмације повјерена је Задружници Савезу у Сплиту који је за све вријеме свјетског рата показао свој непријатељски осјећај прамна нашој држави, ради чега је и омражен код најширих маса народа Упра ради овог разлога и ради свога угледа бивша влада морала је мимонћи тај Савез.

Овај Савез, који је заснован једино за Задруге, како за вријеме рата тако и сада, он од Задруга не прима никакве наруџбе, он шаље кокурузе преко опћина Одборима, који су већином основани од људи, којима су Задруге и све просвјетне установе највиши непријатељи, јер Задруге су управ и засноване на одбрану народа, а као устук насртљивости њихове.

Пошто је са оваквим радом и сама влада мимоншла све привредне и културне установе, Задруге су принуђене одустати од сваког свог даљњег рада.

Доносимо све ово до знања нашој новој влади, тврдо увјерени, да ће чим прво испрати ове крупне и неопростиве погрешке, и да ће она порадити и подигнути Задругарство које ће служити као јака подлога и чврст темељ против свих непријатеља нашег запустеног народа.

Дриш, 15. јануара.

(Невоље и болести). И у плодну Петрову пољу опајају се трагови глади и опште народне биједи. Већ многа селачка кућа нема ни зрна жита не само за храну, већ ни за сјеме. Оно мало жита што се догони на пазар купује се у час. Цијене су превисоке, тако кварта кокуруза (28 кг) стоји 140-160 динара, а пшенице 180-200 динара.

Рогате и ситне стокe догони се на пазар довољно. Цијене су рогатом благоу веома ниске тако да кг. живе ваге не запада више од 4 до 4 и по динара Народ продаје благо највише ради тога што нема чим да га исхрани, а зима је доста оштра, па сви знаци показују да ће ове године дуље потрајати.

Поред ове опште биједи и неимаштине на народ су напале и разне болештине. Тако су се у Штикову појавиле црне оспице, а у Кричкама, Ружићу и Баљцима нека чудна болест, која је у неколико дана опустошила виша кућа. Било би пожељно кад би наш Здравствени Одсјек у Сплиту посветио мало више пажње народном здрављу у правом смислу ријечи, а мање штампању разних брошура, плаката и другог. Ове се болести све то више шире и хватају великога маха, па је истину народ забринут, јер му је баш ово требало, да га још више упропасте и оцрни.

Жалосна је, али истинита чињеница, да наши мјеродавни кругови код покрајинске управе не воде скоро никаква рачуна о потребама народа, који је 5 км. даље од мора.

Градске вијести.

Red Bogosluženja o Bogojavljenju u Sabornoj Crkvi: Na Bogojavljenje, 6. (16.) I: u 5 sati jutrom Jutrenje sa velikim povećanjem; u 9 sati Arhijerejska Služba, u 11 sati litija kroz grad, u 12 sati Veliko Bogojavljenjsko Vodoosvećenje na Poljani Kralja Petra Velikog Oslobođioca. Po vodoosvećenju povratak litije u Sabornu Crkvu. Nastavlja se blagoslov domova. U 5 sati posl. podne Večeruje.

Na Jovanj-dan, 7.(20) I: u 6 sati jutrom Jutrenje, na 10 sati prije podne Liturgije sv. Jovana Zlatousta.

Za iseljenike. Generalni Iseljenički Komersariat u Zagrebu dostavlja sljedeće: H. M. Mittom, šef glavnog kanadskog useljeničkog ureda za Evropu u Anversu u Belgiji bavio se je prije nekoliko dana u našoj zemlji da prouči pitanje emigracije naših iseljenika u Kanadu. On je medju inim našim zvaničnim krugovima, koji se bave sa iseljeničkim pitanjem priopćio, da je kanadska vlada u svrhu kontrole emigriranata na evropskom kontinentu ustrojila osim glavnoga još useljeničke urede u Parizu (za Cherbourg i Havre), u Hamburgu (i za Bremen), u Haagu, (i za Rotterdam), u Danzigu, (i za Libau), nadalje u Kopenhagenu, Christianiji i Stockolmu.

Ovim je uređima dužnost, da pregledaju iseljenike iz evropskih država, koji hoće da sele u Kanadu i nijedan iseljenik ne smije da udje u Kanadu, ako nije pregledan po takovom uredu.

Gospodin Mittom bio je ovih dana u Beogradu i u Zagrebu, da ustanovi, pod kojima bi se uvjetima mogao urediti takav ured za pregledanje naših iseljenika i u našoj Kraljevini.

Ratni zarobljenici u Italiji. Policijski Odsjek upozoruje sve ove, koji još potražuju kojeg bivšeg ratnog zarobljenika, koji se je u Italiji nalazio, da se obrate nadležnim općinskim vlastima za nužne upute po ovom predmetu.

Snijeg. U sjevernoj Dalmaciji prema ličkoj i bosanskoj granici zapao je ovih dana veliki snijeg.

Zatvaranje mesarnica. Ovih zadnjih nekoliko dana zatvoreno je više mesarnica u našem gradu i to s razloga, što im vlasti ne dozvoljavaju povišicu cijena mesu. Koliko nam je poznato nijedan mesar u Šibeniku nije izgubio, već naprotiv stekao lijepih para sa mesarnicom. I sada neka gospoda, kad su se obagatili, zatvaraju mesarnice, jer im se „ne isplati raditi uz malu dobit“. Bila bi dužnost naših vlasti, da toj gospodi odzume sada za uvijek trajan na mesarnicu, kao i da im ne dozvoli tjeranje nikakova drugog obrta.

Zabrana lova. I ako je po zakonu o lovu zabranjen lov na zečeve od 15. januara, to ipak vidimo dnevno na pazardu zečeve na prodaju ili kako ih ovaj ili onaj nosi prijatelju na dar. To isto vrijedi i za ostalu divljač kao i za prepelice i jarebice. Preporučili bi pozvanim da malo više o tome vode računa i da prekršitelje strogo kazne.

Jedan skandal naših vlasti. Primamo iz graganjstva: Svakom je dobro poznato, da su carinske vlasti pred nedavno uhvatile velike količine robe u krijumčarenju koje su bile vlasništvo Marija Catarinia bivšeg talijanskog kapitana ardita, onih ardita, koji su bili strah i tresp našem jadnom življu u okupiranim krajevima.

Po izvršenim preslušanjima i formalnosti zakona bila je donešena odluka o osudi rečenog i to na plaću od din. 229.000 ili zatvor od jedne godine dana. — Budući krijumčar nije mogao isplatiti rečenu sumu sproveden je u šibeničke tamnice, da održi zatvor.

Našao se je advokat, koji je saltavao i gledao uplvisati na carinske organe sa raznim predlozima i advokatskim smicalicama, da

Brzojavne i telefonske vijesti

(Posebni izjaveštaji „Dalmatinskog Radikala“).

Za ishranu gladnih krajeva.

БЕОГРАД. 17. U Ministarstvu Socijalne Politike održana je konferencija izmedju ministra dra Perića i predstavnika industrijskih, trgovačkih i radničkih komora. Na ovoj je konferenciji riješavano o načinu, na koji bi se dopunskim uredbama izvršila revizija svih zakonodstava koji ne odgovaraju današnjim privrednim prilikama. Ministarski savjet odlučio je, da stavi na raspoloženje odboru za ishranu pasivnih krajeva 100 milijuna dinara.

Zabrana komunističkih zborova.

БЕОГРАД. 17. Ministarstvo unutrašnjih djela izdalo je naređenje svim policijskim vlastima u zemlji, da zabrane sve zborove i konferencije komunističke.

Proglas demokrata.

БЕОГРАД. 18. Јучер је у јутро ишао проглас демократске странке. Синоћни листови доносе поједине изводе прогласа и оштро га осуђују.

Носиоц радикалне листе у Београду.

БЕОГРАД. 18. Јучер је подне одржана је конференција радикалног окружног одбора, на којој је акламацијом изабран за носиоца радикалне листе досадашњи нар посланик Алекса Жујевић. Конференција је била одлично посеђена. Присуствовало је много сељака.

Мађарске припреме.

БЕОГРАД. 18. Јучер је овамо допутовао наш посланик из Пеште г. Милојевић, кога је одмах примио др. Нилчић. Посланик је реферисао о учиненим корацима Велике и Мале Антанте у Пешти. Мађарска је влада прије демарша покушала демантирати све вијести о њеним припремама и упаду на румунски териториј. Мађарска нагло спрема и оружа сматрајући земљу већ довољно јаком за „реванш“. Агитатори мађарске владе држе у народу зборовне, на којим позивљу и упућују народ да се спреми за скоро „ослобођење територија које су им отеле Краљевина СХС, Румунска и Чехословачка“.

Пут аустријског канцелара у Београд.

БЕОГРАД. 18. Предсјерник аустријске владе Сајпл саопштио је нашој влади жељу,

krijumčara oslobodi, pa kad mu je rad ostao bez uspjeha, dao je drugu direktivu svome radu. — I eto poslije malo vremena javlja se teška bolest krijumčara, kojeg pregledava ljekar kojemu za ime ne znamo i konstatira, da baca krv i radi toga treba ga smjestiti u bolnicu. — Sud sprovodi kažnjenu u Pokrajinsku bolnicu na liječenje bez ikakve kontrole. pa je odmah druge noći i utekao. — Pitamo se zašto imaju tamnice naročito odjeljenje za bolesne kažnjene i zašto se rečenog nije smjestilo u njih, valjda za to, da mu se favorizira bjegstvo? Ko je taj ljekar koji konstatira tešku bolest na bolesniku a bolesnik ima još toliko snage da u ovo zimsko doba u noći može da bježi?

Ovakvo vršenje službe koliko ljekara toliko i onih koji su dozvolili, da ide u bolnicu bez kontrole, baca slabo svjetlo na njihovu dužnost prema državi i poštivanju zakona. Misle li oni, da je ovaj krijumčar koji je neprijatelj našeg naroda i društveni propalica ponio za sobom lijepe utiske i dojam o poredku naše države i njenih činovnika? Imati će što pripovjedati svojim drugovima lažistima o našoj nacionalnoj svijeti.

Kako čujemo mjesna će carinarnica poduzeti stroge mjere kod svojih nadležnih vlasti, da se ne bi nešto sličnog opetavalo, jer inače svaki savjestan rad njenih činovnika i nastojanje o primjeni zakona bit će uzaludan u buduće i nebi imao svrhe ako bi se opetavala ovakva protuzakonita i direktno antidržavna djela, jer to dovodi demoralizaciji a ne sređenju naših teških prilika.

da bi zajedno sa ministrom inostranih djela željelo u februaru posjetiti našu престоницу и доћи у додир са нашом владом. Др. Нилчић је одговорио у име наше владе, да пристаје на ту посјету.

Преставник Ангоре у Београду.

БЕОГРАД. 18. Народна скупштина у Ангори, одредила је Станбул бега за посланика у Београду.

Стинес иде у Енглеску.

ЛОНДОН. 18. Њемачки индустријалац Стинес стије у најкраће вријеме у Лондон, где ће настојати да заклучи ајзам. Сумња се, да ће његова акција имати успјеха.

Завршена окупација Рура.

Сукоби војске и грађанства.

БЕРЛИН. 18. Француске и белгијске чете јучер су завршиле окупацију руског подручја. **ПАРИЗ.** 18. Комунистичка омладина у окупираним крајевима Рура, организовала је разне манифестације против Француза. Јуче око 20 сати француска пјешадијска стража, која је заузела жељезничку станицу у Бохуму била је нападнута од једне гомиле око 2000 људи. Манифестанти су пуцали. Француска стража морала је отворити ватру да би се ослободила један манифестант је убијен а два су рањена.

Французи су јучер окупирали варош Дортмунд.

БОХУМ. 18. Данас је овамо стигао фр. генерал Дежан, врховни командант француске армије. Идао је проглас, да ће трупе смјеста употребити оружје, ако се буде на улицама клицало.

БЕРЛИН. 18. У овдашњим информираним круговима говори се, да ће Француска, ако њемачка влада остане и даље упорна наредити француским војним властима у руском подручју да наставе с овим санкцијама: 1. Забрањом свих диферација угљена на руског подручја у Њемачку; 2. Успоставом царинске станице која ће дијелити руско подручје од Њемачке; 3. Оснивањем синдиката за угљен, који би обсеао Белгију, Луксембург, Сарски крај и Рур.

Burze.

ZÜRICH. 18. Devize: Beograd 505.

ZAGREB. 18. Valute: Dolari 102; talijan. lire 506.

Konačno pitamo vlasti i gosp. kot. Poglavarca, dali misle ista poduzeti, da se ovakve stvari ne opetuju i da se stane ovakvim javnim skandalima na kraj.

(Donosimo ovu vijest žaleći što se je dogodio ovaj čin. Op. ur.)

Ples Jug. Nac. Omladine biće u nedjelju 21. ov. mj. Radi tehničkih poteškoća pozivi se nijesu mogli svakome dostaviti, te se ovim upozoravao čin. graganjstvo, da je pristup svakome slobodan.

Ukroz 2157 dolara. Petar Stojanović od 58. god. iz Miljevacu pokrao je otrog 16 mjeseci Matu Dunjaka p. Mije iz Čitluka ukrađši mu pun kovčeg robe u vrijednosti od 657 dolara i 1500 dolara u novcu, u ukupnoj vrijednosti od 2157 dolara. Zandar Stipan Burazar sa stanice Oklaj koji se bio dao u marljivu potjeru za otkrivenikom Stojanovićem, uhapsio je ovoga dne 16. t. mj. na Pazaru u Šibeniku.

Ustanovilo se je da je uhapšenik Stojanović prodavao ukradenu robu.

U fond „Sekcije za naučno putovanje trgovačkih visokoškolaca u Zagrebu“ doprineše po (din. 50- sledeće banke: Slavonska, Srpska, Jadranska, Šibenska okružna i Zadrudna gospodarska. Sekcija darovateljima harno zahvaljuje.

Prodaje se. Kornjaci i navrtna amerikan-ska loza na zeleno. Cijene umjerene. Obratiti se na Antu Cukrova — Vodice.

Kratke vijesti.

— Nj. V. Kraljica Marija otputovala je u Bukurešt gdje će kod svojih roditelja ostati nekoliko dana kao gošća.

— U utorak stigla je u Beograd velika deputacija trgovaca iz Slovenije. Oni su došli naročito misijom kod ministra financija i ministra trgovine i industrije.

— Kolo Srpskih Sestara u Beogradu priređuje veliku lutriju u kerist svoga Doma. Glavni zgoditak biće poklon Nj. V. Kraljice.

— Ministarstvo pošta ustupilo je sve svoje stare poštanske marke, koje su povučene iz saobraćaja za 2.200.000 dinara. Dobiveni novac služiće za zidanje poštanskih zgrada.

— Kralj je poklonio centralnom odboru za prikupljanje pomoći sirotinji 35.000 dinara.

— U obavještenim krugovima tvrdi se sa stalnošću da se princ Pavle namjerava stalno nastaniti u Zagrebu.

— Poslanici Francuske, Engleske i Italije upozorili su grčku vladu na komplikacije, koje bi mogle na-

stati zbog koncentracije grčkih četa u zapadnoj Trakiji i njenih ratnih namjera.

— Austrijski parlament donio je rezoluciju, kojom protestuje protiv okupacije Rulira.

Вижести.

Američki konzulati u našoj državi. Ministarstvo spoljnih poslova Sjedinjenih Država u Vašingtonu ustanovilo je za našu Kraljevinu dva konzularna distrikta sa sedištem u Beogradu i u Zagrebu. Pod Beograd spadaju: Srbija, Crna Gora, istočna i južna Bosna Hercegovina i južni delovi primorja te Srem, Banat i Bačka. Pod Zagrebački delokrug spadaju Slovenija, gornja Dalmacija, zapadna Bosna (hanjalučko i Bihačke županije) Hrvatska, Prekomurje i Slavonija.

Slovensci i Hrvati u Italiji. Izvedena je podela okruga u Gorici i u Istri ili kao što Talijani kažu u Julijanskoj Veneciji. Razdeljena je u tri okruga 1. Tršćanska oblast, 2. Furlandska i Gorica sa glavnim mestom Udinama. U Gorici će biti podprefektura i 3. Južna Istra

sa prefekturom u Pulju. U Poreču kao glavnom mestu Istre nastala je usled toga velika žalost i protest građana, dok je u Pulju velika radost.

Navala kurjaka. U općini dračevskoj kod Skoplja usled zime i velikog snega spustili se gladni kurjaci bliže selima. U Gornjem Lisiću napali su na stado ovaca Todor Bordevića, zaklali zubima osam komada ovaca i 4 jagnjeta.

Нове књиге.

„Нови Живот“. Изишао је из штампе са овим садржајем: Наша гробља на Крфу, Вл. М. В. — Питање лица у Сједињеним Државама; — Унутрашњи политички положај; — Садашња повчана криза, Душан Узелац; — Корисна употреба ваздушних железница, дипл. инж. Коста И. Пантић; — Климент охридски, Драгутин Ј. Илић; — Страшна ноћ, А. Чехов; — Три нове књиге, М. С. Јовановић; — Биљешке.

BERSON
GUMENE PETE I GUMENE POTPLATE
 Istinitija i trajnije su nego od kožai
 Najbolja zaštita protiv vlage i zime!

Zlatarska Radiona Vjekoslav Grünbaum
 Gospodski trg 13 - Šibenik

prima sve radnje zlatarske struke, izrađuje svaku vrst vjenčanih prstena (tonda), popravlja srebrene torbice. Čisti i popravlja srebrene service brzo i solidno.

TEHNIČKI URED OSKAR KRAUS
 TRST - Via S. Nicolò 4 II.

Opskrbljuje kroz najkraće vrijeme sa motorima na naftu i benzin, motorima DIESEL, električnim motorima i dinamima, motorima za brodove i jedrenjače, kompletni namještaj za tvornice tjestenine, mline, sprave za tištenje maslina, za mehaničke i drvodjelske radione i sve ostale vrste mašinerija s tehničkim namještajem.

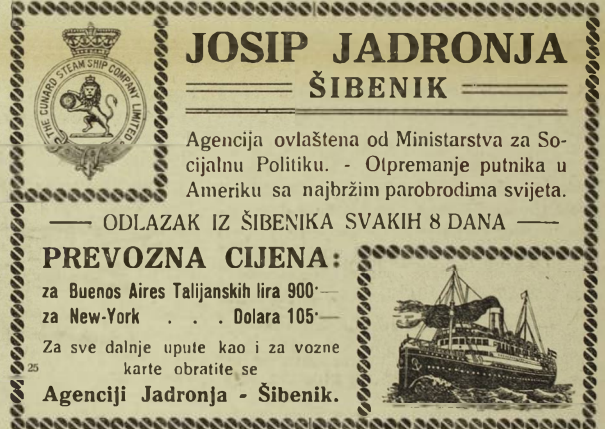
Cijene u dinarima. - Informacije i proračuni besplatno.

MLADEN CRVAK
 krojač
ŠIBENIK
 (Obala)

Veliki izbor
 Engleskih
 i Českih
 stofova

Cene umerene.

JOSIP JADRONJA
 ŠIBENIK

Agencija ovlaštena od Ministarstva za Socijalnu Politiku. - Otpremanje putnika u Ameriku sa najbržim parobrodima svijeta.

— ODLAZAK IZ ŠIBENIKA SVAKIH 8 DANA —

PREVOZNA CIJENA:
 za Buenos Aires Talijanskih lira 900—
 za New-York Dolara 105—

Za sve daljnje upute kao i za vozne karte obratite se Agenciji Jadronja - Šibenik.

Jesam li poslao pretplatu?

РЕСТАУРАЦИЈА „ШАБАЦ“
 ШИБЕНИК - Улица Св. Ивана Бр. 113 - ШИБЕНИК

Опскрбљена је топлим и хладним јелима, најбољим домаћим винима као и свјежим пивом, ликерима сваке врсти из познате творнице „Матавуљ“ као и српске шљивовице. Гавриловићеве салате, Пашког сира, домаћег пршута, а особито препоручује свој специјалитет печенке с' ражња: јањетину, крметину (одојак) и туку.

За што многобројнији посјет препоруча се п. н. опћинству

Никола С. Златан
 власник.

TELEFON BROJ 74

НОВА ШТАМПАРИЈА - Шибеник

Штампарија је снабђена свим модерним ћирилским и латинским писменима, те врским стројевима на електрични погон. — Прима на израду све званичне, трговачке и парохијалне тисканице, те остале радње спадајуће у графичку струку. - Складиште свих тисканица за српске православне цркве и парохијска звања.

РАДЊЕ СЕ ИЗВРШУЈУ БРЗО И ТОЧНО.